

[Hegelovo pojetí bytí a nicoty]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1999](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1999](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 6. 1. 1999

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 6. 1. 1999

[Hegelovo pojetí bytí a nicoty]

Hegel vyslovil (Wiss. d. Logik I, s. 74) známou větu, již ztotožnil ryzí bytí s ryzí nicotou („Das reine Sein und das reine Nichts ist also dasselbe.“). Tím však potvrdil jistý relikť předsudku, který zatěžuje filosofické myšlení od nejdávnějších dob, totiž že „bytí“ stejně jako „nicota“ nemá žádnou souvislost s časem. Pozitivní stránkou jeho myšlenky je ovšem odmítnutí strohé vyloučení negativy z pojmu bytí, jak bylo filosofické tradici nasugerováno Parmenidem a vůbec eleaty. Navíc musíme brát v úvahu, že totožnost v Hegelově pojetí nemusí znamenat nehybnost (tj. nejde o matematickou identitu). Přesto je nutno provést dalekosáhlé korektury, zejména v rozlišení druhů nejsoucností resp. nebytí (a v důsledku toho také druhů jsoucnosti resp. bytí). To, že bytí a nebytí náleží bytostně k sobě, je ovšem zapotřebí držet, ale je třeba upřesnit, v jakém smyslu jest tuto spjatost chápat. Chápeme-li jsoucno jako tzv. pravé jsoucno, tj. jako celek vnitřně integrovaný, tedy mající „nitro“, pak platí jednak to, že každé takové jsoucno je událostným (ergo časovým) děním, takže nikdy není celé najednou aktuální, „přítomné“, tj. není jako celek „tu“ (a nyní). Má tedy složky, které „nejsou“ (ve smyslu aktuální jsoucnosti). A už zde musíme rozlišovat mezi těmi složkami, které „už“ nejsou aktuální, a těmi, které aktuální „ještě“ nejsou. Zejména však musíme rozlišovat mezi „nejsoucnostmi“ těchto složek a nejsoucností všeho možného či myslitelného, co však s uvažovaným (a zkoumaným) jsoucím (jsoucnem) nemá co dělat, co s ním není v relevantním vztahu. – Zvláštní zájem musíme soustředit na problém Hegelem zmíněné „ryzosti“ (až už bytí či nebytí resp. nicoty). Co máme nepř. rozumět pod „ryzím bytím“? K tomu cíli musíme náležitě vymezit pojem „bytí“ nejen vůči pojmu „jsoucna“ resp. jsoucího, nýbrž také vůči pojmu jsoucnosti (a eventuálně „jestoty“, ale to necháme stranou). To nám potom umožní náležitě vymezit rozdíl mezi „nejsoucnostmi“ aktuálně nejsoucího složek událostného dění určitého jsoucího (pravéh jsoucna) a nejsoucností všeho druhu nejsoucen. A ovšem nelze zapomínat ani na otázku Hegelem předpokládané „ryzí nicoty“, kterou musíme pojmově vymezit vůči nejsoucnosti nejsoucího.

(Písek, 990106-1.)